

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

4-35/1-885 15.05.2020

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Curtea de Apel Chișinău, vă remite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, înaintată în cadrul examinării în ordine de recurs a cauzei civile la cererea de chemare în judecată înaintată de către N. _____ către N. _____ privind desfacerea căsătoriei.

Anexă:

- încheierea Curții de Apel Chișinău nr. 2r-585/20 din 11 mai 2020;
- sesizarea privind excepția de neconstituționalitate cu anexe pe 11 file.

Judecător al
Curții de Apel Chișinău

Virgiliu Buhnaci

09:15

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
Intrare Nr. 769	
" 21 " 05	2020

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
a
REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE
privind excepția de neconstituționalitate

prezentată conform prevederilor art.135 alin.(l) lit.a) și lit.g) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII –

1. nume – Postolachi
2. prenume- Gheorghe
3. funcția - avocat
4. adresa - Republica Moldova, mun.Chișinău, ,
5. tel. -
6. email – mail -
7. numele și prenumele reprezentantului -
8. ocupația reprezentantului -
9. adresa reprezentantului -

II. OBIECTUL SESIZĂRII –

Prezenta sesizare are ca obiect exercitarea controlului constituționalității dispoziției art. 13¹ LEGEa Nr. 100 privind actele de stare civilă din 26-04-2001 RM , în partea ce vizează sintagma „ , în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova. „ și autorul solicită verificarea compatibilității normei contestaet cu dispozițiile art. 4,23 , art.28 art.. 54 din Constituție și art. art. 6, al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentate, reieșind din argumentele invocate de autor în prezenta sesizare.

III. CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

1. În procedura Curții de Apel Chișinău se află spre examinare în ordine de recurs, cauza civilă la cererea de revizuire înaintată de N , împotriva Hotărârii Judecătorei Bender din 20 decembrie 2013

2. La data de 02 aprilie 2019 reprezentantul revizuintei N: , avocatul Gheorghe Postolachi s-a adresat în Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender cu cerere de revizuire împotriva Hotărârii Judecătorei Bender din 20 decembrie 2013 prin care a fost admisă acțiunea lui N către N în pricina civilă la cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei

3. În motivarea acțiunii, s-a invocat că, prin Hotărârea din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender s-a dispus desfacerea căsătoriei înregistrată între N și N la 18.06.1988 în OSC sec Rîșcani, Chisinau trecută în registru de stare civilă la nr. 503 și prin Hotărârea dată s-a lezat dreptul (terțului) lui N care s-a căsătorit cu N în or. Tiraspol la 06 iunie 1998, înregistrată sub nr. la Secția stare civilă Tiraspol.

4. Hotărârii Judecătorei Bender din 20 decembrie 2013- solicitată spre revizuire face ilegală și nevalabilă căsătoria din 06 iunie 1998, înregistrată sub nr. la Secția stare civilă Tiraspol dintre N și N și reduce valoarea efectelor acesteia or din actul solicitat revizuirii reiese ca N I nu a fost căsătorită legal și nici nu și-a schimbat numele de familie și nici copilul născut nu are mama cu numele N

5. Evident că nici efectele patrimoniale ale căsătoriei - averea comună și dreptul la pensie alimentară nu pot fi invocate de N , în măsură în care va rămâne valabilă Hotărârea din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender .

6. În 2013 N _____ era divorțat deja de fosta soție (_____ N _____ în temeiul Hotărârii Judecătorei Bender (regiunea nistreană) din 06.01.1998 și conform certificatului de divorț din eliberat de OSC or. Tiraspol ceia ce de facto s-a îndeplinit anume în 29.01.1998 .

7. Prin Hotărârea supusă revizuirii sau lezat inclusiv drepturile și interesele lui N _____ care reieșind din hotărârea revizuită - a rămas în căsătorie cu _____ N _____ până la momentul emiterii Hotărârii din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender ceia ce nu corespunde adevărului obiectiv și faptelor real.

8. Prin Încheiere jud Varnița din -5/08/19 sa respins cererea de revizuire .

9. Sa depus recurs asura incheierii date și în instanța de Apel la moment se examinează recursul asupra incheierii.

10. Având în vedere că dispozițiile art. 13-1 din Legea privind actele de stare civila urmează a fi aplicate de către instanța de judecată la examinarea cauzei nominalizate în ordine de recurs - , iar norma din art. 13-1 din Legea privind actele de stare civila în special sintagma - **în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare** cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova, în circumstanțe descrise în prezenta, pune la îndoială constituționalitatea dispozițiilor art. 123 .

11. Această situație de conflict dintre dispoziția unei legi organice cu dispozițiile constituționale se soluționează în baza art. 12¹. din Codul de procedură civilă, *„în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională prin formularea prezentei sesizări la Curtea Constituțională.*

IV . EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII –

12. **Prevederi relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O.1994, nr. 1) sunt următoarele:**

Articolul 1. Statul Republica Moldova

(...) (3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 4. Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 15. Universalitatea

Cetățenii Republicii Moldova beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

Articolul 16. Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- „(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

13. Prevederi relevante ale legii cu privire la Curtea constituțională, nr. 317 din 13 decembrie 1994 (M.O. 1995,nr.8) sunt următoarele:

Articolul 4. Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(.....) (2) Competența Curții Constituționale este prevăzută de Constituție și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.

14. Prevederi relevante ale Codului jurisdicției constituționale, nr. 502 din 16 iunie 1995 (M.O.nr. 53-54) sunt următoarele:

Articolul 2. Autoritatea de jurisdicție constituțională

(1) Unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

(2) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească, garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 4. Competența în materie a Curții Constituționale

(1) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională:

a) efectuează, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

(.....) (2) Se supun controlului constituționalității numai actele normative adoptate după intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova - 27 august 1994.

(3) Curtea Constituțională examinează în exclusivitate chestiuni de drept.

Articolul 7. Presumția constituționalității actelor normative

Orice act normativ, precum și orice tratat internațional la care Republica Moldova este parte, se consideră constituțional pînă cînd neconstituționalitatea lui va fi dovedită în procesul justiției constituționale, cu asigurarea tuturor garanțiilor prevăzute de prezentul cod.

Articolul 7¹. Acțiunea actului sesizat

(1) Acțiunea actelor supuse controlului constituționalității, sesizate în modul corespunzător la Curtea Constituțională, care afectează sau se referă la domeniile stabilite la alin. (2) poate fi suspendată pînă la soluționarea în fond a cauzei cu emiterea unei decizii sau hotărîri definitive.

15. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului, în vigoare pentru Republica Moldova din 12.09.1997

Articolul 6. Dreptul la un proces echitabil

Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil

Articolul 13. Dreptul la un recurs efectiv.

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezența convenției au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci cînd încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Articolul 17. Interzicerea abuzului de drept.

Nici o dispoziție din prezenta Convenție nu poate fi interpretată ca implicînd, pentru un stat, un grup sau un individ, un drept oarecare de a desfășura o activitate sau de a îndeplini un act ce urmărește distrugerea drepturilor sau a libertăților recunoscute de prezenta Convenție sau de a aduce limitări mai ample acestor drepturi și libertăți decît acelea prevăzute de această Convenție.

16. Prevederi relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului ratificată prin Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 217 din 28.07.1990

Articolul 8.

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

17. Prevederi relevante ale Hotărîrii Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că:

„Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”

18. Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe.

Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o

normă este previzibilă atunci când oferă o anumite garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza *Amann vs. Elveția*, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza *Silver și alții v. Regatul Unit*, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

19. În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ **legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate**. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau corelației între textele regulatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

20. Astfel, Curtea subliniază că legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite **paralelismele legislative, ce generează incertitudine și insecuritate juridică**. Or, în procesul de legiferare este interzisă **instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative**.

21. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente sine qua non ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

22. Curtea reține că **soluționarea unui litigiu nu poate implica promovarea unui drept prin intermediul unor norme neconstituționale**.

23. Prin urmare, în momentul în care judecătorul ordinar constată sau este invocată de către părți o anumită incertitudine privind constituționalitatea actului aplicabil, acesta este obligat să demareze procesul de exercitare a controlului constituționalității.

24. Astfel, **controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate**.

25. Curtea menționează, că **dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil**. Această cale indirectă, care permite cetățenilor accesul la justiția constituțională, oferă de asemenea, posibilitate Curții Constituționale, în calitatea sa de garant al supremației Constituției, să-și exercite controlul asupra puterii legiuitoare cu privire la respectarea catalogului drepturilor și libertăților fundamentale.

26. Potrivit prevederilor legale, în momentul acceptării excepției de neconstituționalitate, judecătorul dispune, prin încheiere, suspendarea procesului. Curtea reține, că suspendarea procesului pînă la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară prin a exclude aplicarea normelor contrare Cosnstituției la soluționarea unei cauze.

27. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție;
- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- prevederile contestate urmeză a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- nu este o hotărîre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

28. Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

29. Având în vedere cele menționate, orice instanță judiciară chemată să soluționeze un litigiu, în ipoteza unei îndoieli cu privire la constituționalitatea unei dispoziții, are atât puterea, cât și obligația să se adreseze Curții Constituționale.

30. În același timp, în temeiul art. 135 alin.(1) lit. a) și lit. g) sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/ completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza

31. Pornind de la prevederile art.4 alin.(1) din Constituția R.Moldova, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

32. Prevederi relevante ale Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă

Articolul 3. Actele de stare civilă

(1) Actele de stare civilă sînt înscrisuri autentice de stat, prin care se confirmă faptele și evenimentele ce influențează apariția, modificarea sau încetarea drepturilor și obligațiilor persoanelor și se caracterizează statutul de drept al acestora.

Articolul 13-1 . Certificarea actelor și a faptelor de stare civile

Faptele de stare civilă produse și înregistrate în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender (Transnistria) pot fi certificate, prin eliberarea actelor de stare civilă de către autoritățile competente ale Republicii Moldova, în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova.

33. Reieșind din prevederile constituționale sus-menționate, se constată cu certitudine că prevederile art. 13-1 Legea Nr. 100 privind actele de stare civilă din 26-04-2001 RM , în partea ce vizează sintagma „ ...în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova este formulat de o manieră imprecisă și neclară, ce duce la incertitudine, fapt care nu corespunde rigorilor de claritate și previzibilitate, consfințite în articolul 23 alin. (2) din Constituție.

34. Prin adoptarea Art 13¹ din Legea privind actele de stare civilă Nr. 100 din 26.04.2001 *Faptele de stare civilă produse și înregistrate în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender (Transnistria) pot fi certificate, prin eliberarea actelor de stare civilă de către autoritățile competente ale Republicii Moldova, în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova - sa schimbat conceptul de apreciere și atitudinea față de actele emise de Transnistria în special a celor de stare civilă – or, divorțurile, care potrivit practici interne și internaționale la 90 % sunt obținute în urma Hotărârilor de judecată .*

35. Acest concept deosebit reiese din practica judiciară internațională inclusiv CEDO în acest domeniu complicat care conform Avizului consultativ al Curții Internaționale de Justiție emis în cauza Africii de Sus în Namibia (paragraful 125) privind consecințele juridice ale prezenței prelungite pentru State în cazul neexecutării Rezoluției nr. 27 din 23 iunie 1971, principii ulterior preluate și de practica CtEDO (cauzele Luizidu v.s. Turcia, Cipru vs. Turcia), „faptul că statul secesionist exercită efectiv suveranitatea pe un teritoriu, reglementând viața oamenilor, se pot admite acte publice ale acestuia cel puțin cu valoare de probe”, iar ”principiul de nulitate nu se extinde la

chestiunile ce vizează înregistrarea nașterii, deceselor și căsătoriilor, efectele cărora, dacă vor fi ignorate, va fi doar în detrimentul locuitorilor din acel teritoriu ”.

36. Amintim că teritoriul Transnistriei și parte a Republicii Moldova iar interpretare Art 13¹ din Legea privind actele de stare civilă Nr. 100 din 26.04.2001 presupune că se recunosc nun umai Actele eliberate direct de OSC dar și celea care sau eliberat de OCTransnistria întemeiul unor Hotărâri juducare , or această procedură este similară procedurii de divorț a legislației RM – Cod Familie și CPC

37. Sunt relevante și constatările unor instituții/instanțe internaționale, cum ar fi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care într-un șir de hotărâri ale sale (în cauzele *Loizidou contra Turciei; Cipru contra Turciei; Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei*) a abordat aspecte legate de jurisdicția statelor chemate la răspundere.

38. Deosebit de pertinente sunt concluziile din ultima cauză enumerată, în care a fost implicată și Republica Moldova în calitate de pârât. Astfel, în cuprinsul acesteia, *Curtea a admis faptul că responsabilitatea unui stat pentru cele petrecute pe teritoriul său poate fi restrânsă în circumstanțe extraordinare, atunci când statul este împiedicat să își exercite suveranitatea pe o parte a teritoriului său. Cu toate acestea, Curtea consideră că și în cazul în care un stat nu își 2 poate exercita jurisdicția asupra unei părți a teritoriului, acesta rămâne responsabil pentru cele petrecute în acea zonă, în măsura în care există o pasivitate a sa, care poate fi interpretată ca fiind o tolerare sau o acceptare a actelor unei autorități auto-proclamate.*

39. În final, *Curtea a constatat că Moldova și-a încălcat obligațiile pozitive care decurg din aplicarea art. 1 a Convenției și poate fi ținută responsabilă pentru violările drepturilor fundamentale suferite de către reclamanți. Aceste obligații pozitive constau în luarea unor măsuri de ordin diplomatic, economic, juridic sau de alt gen, care îi stau în puteri și sunt în conformitate cu dreptul internațional, pentru a asigura reclamanților drepturile acestora garantate de Convenție.*

40. În același timp este relevant să menționăm că dacă va rămâne în vigoare Hotărârea solicitată spre revizuire și prin consecință nu va fi recunoscută căsătoria lui I și V N atunci grav va fi afectat statutul copilului născut în această căsătorie „fiind apreciat ca statut al copilul fiind născut în afara căsătoriei, ceia ce evident este o ingerință în dreptul acestuia la viața privată și ca personalitate adică , copilul nu va fi recunoscut niciodată ca născut legal”

41. Potrivit art. 13-1 din Legea nr. 100/2001 privind actele de stare civilă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 97-99, art. 765), sunt elaborate **Instrucțiunile cu privire la certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stînga Nistrului și municipiul Bender .**

42. În ...*Dispozițiile generale este prevăzut cu titlu de principiu că faptele de stare civilă vor putea fi certificate exclusiv când ele au fost consemnate cu respectarea condițiilor similare celor prevăzute în legislația din Republica Moldova*

43. Cu referire la căsătoriile și divorțurile din Transnistria , solicitanții urmează să prezinte în ordine generală înscrisurile de stare civilă eliberate de structurile din stînga Nistrului și municipiul Bender, urmând a se face abstracție de orice mențiuni din aceste înscrisuri referitoare la deciziile cu caracter jurisdicțional în materie civilă adoptate în regiunea transnistreană, or, documentele de stare civilă eliberate de autoritățile naționale, prin natura lor, vin să probeze în mod oficial statutul juridic al unei persoane și nu acordă efecte juridice unor hotărâri judecătorești.

44. În așa mod este absurd să nu recunoaștem Un act de stare civilă obținut în temeiul unei Hotărâri judeciare asemenea practicii din RM și fără a fi în contradicție cu legislația RM și cea internațională

45. Potivi DEX-lui cuvintul similar este - *De aceeași natură, de același fel; asemănător, analog* , însă în dispoziția normei contestate nu este clar , care este cea analogie

46. Astfel este necesar a repara eroarea de fond comisă în eliminarea acțiunii de divorț depusă de N. N. în baza art. 110 alin. 1 din Codul de Procedură Civilă și libertățile lui Irina și N. inclusiv dreptul la viață privată și familia art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și articolului 12 din Carta Europenei precum și întru excluderea unor situații discriminatorii (art. 14 din CEDO).

47. Sintagma „în condiții de egalitate” datorită vicior de cădere este interpretată și aplicată de către organele stării civile și de instanțele de judecată ca justificând excepția de la principiul nemijlocirii.

48. Textul criticat nu se conformă criteriilor de revizibil și claritate, creând premise pentru interpretarea restrictivă a dispozițiilor oferite de art. 6 CEDO în cauza *Mariara de Azevedo v. Portugalia* & 66 și ignorarea obligației de „examinare efectivă a argumentelor” părții în proces. (Notele de la CEDO în cauza *Kraska v. Slovenia* & 30; *Perez v. Franța* & 80), iar dreptul de a „participa în mod activ la prezentarea și dovedirea poziției”, de a „discuți și combate susținutele făcute de partea adversă”. fiind teoretice și iluzorii, Convenția garantând doar drepturi concrete și efective.

49. Dispozițiile criticate se conțin în art. 3-1 alin. 1 privind actele de stare civilă îngrădindu-le drepturile fundamentale prin derogare de la dispozițiile art. 54 din Constituție.

50. În raport cu cele menționate, prevederile criticate la actul de înregistrare contravin art. 4, 20, 23, 54 din Constituție.

V. EXPUNEREA CERINȚELOR DE AUTORIZARE ȘI SESIZARE

5.1 Admiterea prezentei excepții de constituționalitate:

5.2 Exercițierea controlului de constituționalitate dispozițiilor actelor de stare civilă din 26-04-2020 RM, în partea ce privește înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova...

5.3 Să admiteți excepțiile de constituționalitate ridicate prin prezenta sesizare..

5.4 Curtea Constituțională să se pronunțe ca fiind neconstituțională dispoziția în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova...

VI. EXPUNEREA DATELOR SUPPLEMENTARE REFERINȚARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

6.1 Curtea Constituțională să se pronunțe în privința problemei ridicate.

VII. DOCUMENTE ANEXATE

La prezenta sesizare, următoarele au fost anexate de către instanța de judecată materialele cauzei civile.

VIII. DECLARAȚIA ȘI SĂMĂNĂȚA Declarația Doctorei pe care o prezintă că afirmațiile care au fost expuse în prezenta sesizare sunt exacte.

Sesizarea dată se depune în fața Curții de Apel Chișinău, în completul de competență să judece cauza la recursul asupra încheierii de respingere a revizuirii la data de 08.05.2020

Cu respect, avocat
Postolachi Gheorghe

Corespunde

5

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender (judecător Pleșca Aurelia)
Dosarul nr. 2r-585/20
2-19042029-02-2r-28022020

ÎNCHEIERE

11 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Lidia Bulgac
Sîrbu Victoria și Virgiliu Buhnaci

examinând, fără citarea părților, recursul declarat de reprezentantul recurentei N: , avocatul Postolachi Gheorghe, împotriva încheierii Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender din 05 august 2019, adoptată în cauza civilă la cererea de revizuire depusă de reprezentantul revizuyentei N: , avocatul Gheorghe Postolachi împotriva Hotărârii Judecătoria Bender din 20 decembrie 2013 prin care a fost admisă acțiunea lui N: către N: în pricina civilă la cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei,

c o n s t a t ă :

La data de 02 aprilie 2019 reprezentantul revizuyentei N: , avocatul Gheorghe Postolachi s-a adresat în Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender cu cerere de revizuire împotriva Hotărârii Judecătoria Bender din 20 decembrie 2013 prin care a fost admisă acțiunea lui N: către N: în pricina civilă la cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei.

În motivarea cererii, reprezentantul revizuyentei a invocat că, prin hotărârea din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender s-a dispus desfacerea căsătoriei înregistrată între N: și N: la 18.06.1988 în OSC sec Rîșcani, Chișinău trecută în registru de stare civilă la nr. . Astfel prin hotărârea dată s-a lezat dreptul (terțului) lui N: care s-a căsătorit cu N: în or. Tiraspol la 06 iunie 1998, înregistrată sub nr. la Secția stare civilă Tiraspol. Această hotărâre solicitată spre revizuire face ilegală și nevalabilă căsătoria din 06 iunie 1998, înregistrată sub nr. la Secția stare civilă Tiraspol dintre N: și N: și reduce valoarea efectelor acesteia or din actul revizuit reiese că N: nu a fost căsătorită legal și nici nu și-a schimbat numele de familie și nici copilul născut nu are mama cu numele N: Evident că nici efectele patrimoniale ale căsătoriei - averea comună și dreptul la pensie alimentară nu pot fi

invocate de N , în măsură în care va rămâne valabilă Hotărârea din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender. La fel sau lezată inclusiv drepturile și interesele lui N care reieșind din hotărârea revizuită a rămas în căsătorie cu N până la momentul emiterii hotărârii din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender ceia ce nu corespunde adevărului obiectiv și faptelor real. La acel moment N era divorțat deja de fosta soție N: în temeiul hotărârii Judecătoria Bender (regiunea nistreană) din 06.01.1998 și conform certificatului de divorț din eliberat de OSC or. Tiraspol ceia ce de facto s-a îndeplinit anume în 29.01.1998 . La moment este necesar de a anula hotărârea supusă revizuirii, iar în scopul legitimării divorțului dintre și N: este necesar de a constata faptul desfacerii căsătoriei dintre N și N: conform certificatului de divorț din eliberat de OSC or. Tiraspol. Or, de facto căsătoria dintre N și s-a încetat de jure și în realitate la 29.01.1998, fapt confirmat prin certificat de divorț din 29.01.1998 eliberat de OSC or. Tiraspol . Și nu poate fi valabilă și întemeiată o hotărâre care nu corespunde cu circumstanțele de fapt și evenimentele real produse.

Prin hotărârea solicitată spre revizuire se constată că soții și N au fost în relații de căsătorie până la pronunțarea hotărârii Judecătoria Bender , însă aceasta nu corespunde realității, adică reclamanta în mod eronat a indicat că căsătoria nu este desfăcută, iar și fiind deja căsătoriți nu au cunoscut despre acțiunea înaintată și cerința formulată inclusiv nu au cunoscut nemijlocit soluția formulată în dispozitivul hotărârii revizuite, ceia ce le-a afectat grav drepturile acestora la nume, la viața privată. Astfel este necesar de a repara eroarea de fapt comisă la examinarea acțiunii de divorț depusă de N or această hotărâre grav afectează drepturile și libertățile lui și N: inclusiv dreptul la nume, dreptul la viața privată și de familie (art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului), a dreptului la căsătorie (art. 12 CEDO), precum și întru excluderea unor situații discriminatorii (art. 14 CEDO). Sunt relevante și constatările unor instituții/instanțe internaționale, cum ar fi Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care într-un șir de hotărâri ale sale (în cauzele Loizidou contra Turciei; Cipru contra Turciei; Ilașcu și alții contra Moldovei și Rusiei) a abordat aspecte legate de jurisdicția statelor chemate la răspundere. Deosebit de pertinente sunt concluziile din ultima cauză enumerată, în care a fost implicată și Republica Moldova în calitate de pârât. Astfel, în cuprinsul acesteia, Curtea a admis faptul că responsabilitatea unui stat pentru cele petrecute pe teritoriul său poate fi restrânsă în circumstanțe extraordinare, atunci când statul este împiedicat să își exercite suveranitatea pe o parte a teritoriului său. Cu toate acestea, Curtea consideră că și în cazul în care un stat nu își poate exercita jurisdicția asupra unei părți a teritoriului, acesta rămâne responsabil pentru cele petrecute în acea zonă, în măsura în care există o pasivitate a sa, care poate fii interpretată ca fiind o tolerare sau o acceptare a actelor unei autorități auto-proclamate. În final, Curtea a constatat că Moldova și-a încălcat obligațiile pozitive care decurs din aplicarea art. 1 a Convenției și poate fi ținută responsabilă pentru violările drepturilor fundamentale

suferite de către reclamanți. Aceste obligații pozitive constau în luarea unor măsuri de ordin diplomatic, economic, juridic sau de alt gen, care îi stau în puteri și sunt în conformitate cu dreptul internațional, pentru a asigura reclamanților drepturile acestora garantate de Convenție. În același timp este relevant să menționăm că dacă va rămâne în vigoare hotărârea solicitată spre revizuire și prin consecință nu va fi recunoscută căsătoria lui [] și [] N[] atunci grav va fi afectat statutul copilului născut în această căsătorie, fiind apreciat ca statut al copilul fiind născut în afara căsătoriei, ceea ce evident este o ingerință în dreptul acestuia la viața privată și ca personalitate adică, copilul nu va fi recunoscut niciodată ca născut legal. Potrivit prevederilor Legii nr. 100/2001 privind actele de stare civilă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova 2001, nr. 97-99, art. 765), sunt elaborate și propuse Instrucțiunile cu privire la certificarea faptelor de stare civilă produse și consemnate în localitățile din stânga Nistrului și municipiul Bender. În dispozițiile generale este prevăzut cu titlu de principiu că faptele de stare civilă vor putea fi certificate exclusiv când ele au fost consemnate cu respectarea condițiilor similare celor prevăzute în legislația din Republica Moldova. Cu referire la căsătoriile și divorțurile din Transnistria, solicitanții urmează să prezinte în ordine generală înscrisurile de stare civilă eliberate de structurile din stânga Nistrului și municipiul Bender, urmând a se face abstracție de orice mențiuni din aceste înscrisuri referitoare la deciziile cu caracter jurisdicțional în materie civilă adoptate în regiunea transnistreană, or, documentele de stare civilă eliberate de autoritățile naționale, prin natura lor, vin să probeze în mod oficial statutul juridic al unei persoane și nu acordă efecte juridice unor hotărâri judecătorești.

În acest context instanțele care au la examinare cauze din categoria celor din Transnistria nu sunt în drept să refuze examinarea deoarece potrivit art 12 CPC (3) în cazul inexistenței normei de drept care să reglementeze raportul litigios, instanța judecătorească aplică norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), iar în lipsa unei astfel de norme, se conduce de principiile de drept și de sensul legislației în vigoare (analogia dreptului). Nu se admite aplicarea prin analogie a normei de drept care derogă de la dispozițiile generale, restrânge drepturi sau stabilește sancțiuni suplimentare.

Solicită, admiterea cererii de revizuire declarată asupra hotărârii din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender, casarea hotărârii din 20 decembrie 2013 emisă de Judecătoria Bender cu rejudecarea cauzei și respingerea cererii de divorț depusă de [] N[] .

Prin încheierea Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender din 05 august 2019, a fost respinsă cererea de revizuire depusă de reprezentantul revizuintei N[] , avocatul Gheorghe Postolachi împotriva Hotărârii Judecătoria Bender din 20 decembrie 2013 prin care a fost admisă acțiunea lui N[] , către N[] în pricina civilă la cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei, ca fiind inadmisibilă.

La 24 octombrie 2019, reprezentantul recurentei N[] , avocatul Postolachi Gheorghe, a depus cerere de recurs împotriva încheierii primei instanțe,

solicitând admiterea acestuia, cu casarea încheierii primei instanțe, soluționând prin decizie problema în fond.

În motivarea cererii de recurs a menționat că, dacă va rămâne în vigoare hotărârea solicitată spre revizuire și prin consecință nu va fi recunoscută căsătoria lui — și N atunci grav va fi afectat statutul copilului născut în această căsătorie „fiind apreciat ca statut al copilului fiind născut în afara căsătoriei, ceea ce evident este o ingerință în dreptul acestuia la viața privată și ca personalitate adică, copilul nu va fi recunoscut niciodată ca născut legal”. Cu referire la căsătoriile și divorțurile din Transnistria, solicitanții urmează să prezinte în ordine generală înscrisurile de stare civilă eliberate de structurile din stânga Nistrului și municipiul Bender, urmând a se face abstracție de orice mențiuni din aceste înscrisuri referitoare la deciziile cu caracter jurisdicțional în materie civilă adoptate în regiunea transnistreană, or, documentele de stare civilă eliberate de autoritățile naționale, prin natura lor, vin să probeze în mod oficial statutul juridic al unei persoane și nu acordă efecte juridice unor hotărâri judecătorești.

Prin încheierea din 03 martie 2020 a Curții de Apel Chișinău completul din 3 judecători a acceptat spre examinare cererea de recurs în fond de un complet din 3 judecători.

La 11 mai 2020, reprezentantul recurente N: , avocatul Postolachi Gheorghe, a depus cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate în temeiul art. 12¹ CPC, prin care a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 13¹ din Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, în partea ce vizează sintagma ”în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova”.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (5) Cod de procedură civilă, instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de reprezentantul recurente N: , avocatul Postolachi Gheorghe, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate cu sesizarea Curții Constituționale.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit. a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În paragraful 83 din Hotărârea menționată, Curtea Constituțională a reținut că, verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

La caz, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate constituie prevederile art. 131 din Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, în partea ce vizează sintagma "în cazul în care înregistrarea lor s-a produs în condiții similare cu cele reglementate de legislația Republicii Moldova".

Colegiul atestă că obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către reprezentantul recurentei N^o _____, avocatul Postolachi Gheorghe, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

Totodată, s-a constatat că o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile invocate de solicitant nu există, motiv din care cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă.

Instanța de recurs menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de reprezentantul recurentei N^o _____, avocatul Postolachi Gheorghe, constituie o prerogativă a părții din proces.

Prin urmare, prevederile legale a căror control constituțional se solicită de reprezentantul recurenteii N , avocatul Postolachi Gheorghe sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecării.

Ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea recursului în prezenta cauză, rezultând din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) Cod de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

În urma celor relatate Colegiul civil comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de reprezentantul recurenteii N avocatul Postolachi Gheorghe privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 13¹ din Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă, cu amânarea examinării recursului până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 12¹, art. 269 - 270 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

dispune:

Se admite cererea depusă de reprezentantul recurenteii N , avocatul Postolachi Gheorghe privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale cererea depusă de reprezentantul recurenteii N , avocatul Postolachi Gheorghe privind controlul constituționalității prevederilor art. 13¹ din Legea nr. 100 din 26.04.2001 privind actele de stare civilă.

Se amână examinarea recursului declarat de reprezentantul recurenteii N , avocatul Postolachi Gheorghe, împotriva încheierii Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 05 august 2019, adoptată în cauza civilă la cererea de revizuire depusă de reprezentantul revizuyentei N , avocatul Gheorghe Postolachi împotriva Hotărârii Judecătoriei Bender din 20 decembrie 2013 prin care a fost admisă acțiunea lui N către N în pricina civilă la cererea de chemare în judecată privind desfacerea căsătoriei, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
Judecător

Lidia Bulgac

Judecători:

Sîrbu Victoria

Virgiliu Buhnaci

Copie cores

original

